

Hegge på kirken

Jnr. 553-A/148-1972. BCL:LHH
sammen utgjør de del av portalstykket som er på kirken. Et sekundært anbragt vindu syns i veggdekningen på det rektangulære innhakk, som har fjernet en vesentlig del av veggens midtparti.
Hegge stavkirke, Valdres. Kirkeveggen øverst og nederst ikke hører sammen. Det tilhørende portalstykket som fordeles og befinner seg på kirken, er anbragt som innganger til våbenhuset i vest sammen.
Innberetning fra antikvar Bernt C. Lange, februar 1972.

I Universitetets Oldsaksamling, Oslo, er to portalplanker fra ovennevnte kirke, nr. 6760,

På stilkritisk grunnlag har Roar Hauglid trukket identiteten i tvil og anmodet undertegnede om å eftersøke dette nærmere. Det viste seg ganske riktig at her er foregått en forveksling.

De to ~~riktige~~ planker er innkommet i 1874, i katalogen er det angitt at de er av ulik størrelse og har forskjellig mønster dessuten "sterkt forhuggede og mishandlede". (Se Fortidsforeningens årsb. 1874 s.62) Det samme gjentas i Schirmers "Fortegnelse etc." 1910 s.56, her er også målene overført til meter (2,115 m høy og 44,5 cm. bred, 2,025 m. høy og 55 cm bred). Hverken målene eller beskrivelsen kan brukes på de to planker som idag går for å være fra Hegge i Valdres.

Ved prøvemåling av andre mulige fantes ganske snart de riktige i museets magasin, men disse skulle være fra Snarum kirke nr. 7554 a-b. (Foreningens årsb. 1875 s. 91 og 249). Beskrivelsen kan passe begge steder: "Synes ikke oprindelig at kunne have hørt til eet og samme Portal, da Stilen i Ornamentene er temmelig forskjellig" men målene stemmer ikke (ca. 1,88 m lange, den ene 52 cm og den andre 44 cm. bred). Likheten som angis med den foregående portal 7553 fra Lisleherad, som har medaljoner, er også vanskelig å se. Det er derfor ikke uten videre mulig å si at de to planker som hittil har gått for å være fra Hegge i Valdres, skal komme fra Snarum. Disse to plankene kan ikke sies å være ^{innbyrdes} markant forskjellige, de hører tydelig til samme portal, slik at ^{flere} forvekslinger synes sannsynlig.

Identifiseringen av de riktige Hegge-plankene kan ytterligere ^{bestyrkes} da det på Hegge stavkirke finnes sekundært anbragt et utskåret stykke som korresponderer med den ene av de to plankene i museet. De danner begge ganske åpenbart nedre del av hver sin sideplanke til én og samme portal.

Hegge

Bestr. 9 med
stemmer med
brudet

Det viser seg dessuten at de to planker i museet til- sammen utgjør én hel portalplanke, skåret av på midten. Et sekun- dært anbragt vindu synes å være forklaringen på det rektangulære innhakk, som har fjernet en vesentlig del av vangens midtparti og skapt følelsen av at skjæringen øverst og nederst ikke hører sammen. Det tilhørende portalstykket som fremdeles befinner seg på kirken, er anbragt over inngangen til våbenhuset i vest sammen med de avskårne sidevangene til en annen lignende portal (se avb. Dietrichson s.313, fig. 187. En tredje portal av samme type nesten uskadd, danner inngangen til selve kirkeskipet fra våben- huset, den står imidlertid heller ikke på sin opprinnelige plass, da kirken er vesentlig utvidet både i lengden og bredden. De to meget ufullstendig bevarte portaler må etter alt å dømme opprinne- lig ha vært anbragt henholdsvis på syd- og nordsiden, slik prof. Dietrichson også forutsetter, selv om heller ikke han var klar over den rette sammenheng. (Se Dietrichson s. 314). Men et lite forbehold tar han i en notehenvi- sning under Snarum kirke (s. 451) hvor han gjør oppmerksom på at det kan foreligge en forveksling med Hegge kirke i Valdres. Men han har, sier han fulgt Oldsak- samlingens angivelser, som altså nu har vist seg å være feil.

Oslo, 3. mars 1972.

Bernt C. Lange (s.)